

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 290/2018-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. júla 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Ševčíkom, CSc., advokátska kancelária, Nezábudková 810/22, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Okresného úradu Prešov, odboru výstavby a bytovej politiky č. OU-PO-OVBP2-2015/10023/41171/ŠSS-TL z 13. apríla 2015, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 S 188/2015-28 zo 14. júla 2016 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. februára 2018 v konaní sp. zn. 3 Sžk 9/2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júna 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie čl. 1 a čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenie základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Okresného úradu Prešov, odboru výstavby a bytovej politiky (ďalej len „okresný úrad“) č. OU-PO-OVBP2-2015/10023/41171/ŠSS-TL z 13. apríla 2015, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 S 188/2015-28 zo 14. júla 2016 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 21. februára 2018 v konaní sp. zn. 3 Sžk 9/2016.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný úrad rozhodnutím č. OU-PO-OVBP2-2015/10023/41171/ŠSS-TL z 13. apríla 2015 podľa § 108 ods. 2 písm. f) zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení účinnom v rozhodnom čase (ďalej len „stavebný zákon“) vyvlastnením zriadil na pozemkoch v spoluvlastníctve sťažovateľa právo vecného bremena v prospech Podtatranskej vodárenskej spoločnosti, a. s., Hraničná 662/17, Poprad (ďalej len „oprávnený z vecného bremena“). K vyvlastneniu došlo na návrh Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s., Mlynské Nivy 45, Bratislava (ďalej len „navrhovateľ“), na účel výstavby líniovej stavby „Diaľnica D1 Mengusovce – Jánovce“, a to pre objekt č. 522-00 – Vodovodná prípojka pre pravostranné odpočívadlo Batizovce. Vecné bremeno preto spočíva v povinnosti sťažovateľa strpieť existenciu inžinierskych sietí oprávneného súvisiacich s prevádzkovaním prípojky na dotknutých nehnuteľnostiach, a to v rozsahu plynúcom z geometrických plánov priložených k návrhu na vyvlastnenie, ako aj v povinnosti sťažovateľa strpieť prechod a prejazd zamestnancov a vozidiel oprávneného na účel údržby

a opráv prípojky. Zároveň sa sťažovateľ má zdržať každej činnosti, ktorá by mohla poškodiť uloženú inžiniersku sieť. Okresný úrad mu priznal náhradu za vyvlastnenie v sume 5,58 €.

3. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) rozhodnutím č. 15859/2015/B625-SV/39261/Pek z 2. júla 2015 odvolanie sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného úradu zamietlo a napadnuté prvostupňové rozhodnutie potvrdilo.

4. Sťažovateľ podal proti uvedeným administratívnym rozhodnutiam žalobu podľa druhej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom v rozhodnom čase, o ktorej krajský súd rozhodol rozsudkom č. k. 1 S 188/2015-28 zo 14. júla 2016 tak, že ju zamietol. K žalobnému dôvodu sťažovateľa, podľa ktorého okresný úrad nezistil rozsah vlastníckeho práva a nevyhnutnosť miery vyvlastnenia nehnuteľnosti, krajský súd uviedol, že *„vyvlastňovacie konanie je ovládané zásadou koncentrácie, podľa ktorej sa na námietky vznesené proti vyvlastneniu, ktoré boli uplatnené neskôr ako sa konalo ústne pojednanie, neprihliada. Žalobca sa napriek účinne doručenému oznámeniu o začatí vyvlastňovacieho konania a nariadení ústneho pojednávania (vykázané doručenie dňa 20.02.2015) ústneho pojednávania nezúčastnil, pričom ani do dňa konania tohto ústneho pojednávania žiadne konkrétne námietky voči vyvlastňovaciemu konaniu na správnom orgáne neuplatnil... rozsah vyvlastnenia bol podľa názoru súdu zistený dostatočne na to, aby si správny orgán mohol urobiť záver o nevyhnutnom rozsahu umiestnenia predmetnej stavby pri dodržaní technických a normatívnych ukazovateľov na danom území. Taktiež z rozhodnutí správnych orgánov dostatočne jasne vyplýva, ktorých dielov pozemkov sa vyvlastnenie týka... vzhľadom na to, že vyvlastňovacie konanie je ovládané zásadou koncentrácie a žalobca si neuplatnil žiadne námietky smerujúce voči vyvlastňovaciemu konaniu, nemôže krajský súd na uvedené námietky prihliadať. Napriek tomu však má za to, že správne orgány v konaní o vyvlastnenie postupovali v súlade so zákonom a dostatočne zistili, či sú splnené podmienky pre vyvlastnenie a svoje rozhodnutia aj v tomto smere náležite odôvodnili.“*

5. K ďalšej žalobnej námietke krajský súd popísal obsah zásady aktívnej súčinnosti správneho orgánu s účastníkmi konania a uviedol, že *„prvostupňový správny orgán*

postupoval v súlade s touto zásadou, ako i stavebným zákonom, keď žalobcu o jeho právach preukázateľne poučil. Okrem toho zásada aktívnej súčinnosti predpokladá aj aktivitu zo strany účastníka správneho konania, ktorý môže svoje procesné práv aj náležite realizovať a svoje záujmy obhajovať. Pokiaľ však účastník konania zostáva nečinný, nemožno vyčítať správny orgán, že nepostupoval v súlade so zmienenou zásadou.“

6. Napokon krajský súd vyhodnotil ako nedôvodnú aj žalobnú námietku poukazujúcu na skutočnosť, že diaľničné teleso je už skolaudované a v prevádzke. Uviedol k nej, že tento fakt *«nemá z právneho hľadiska na povolovací proces predmetného stavebného objektu taktiež tvoriaceho súčasť stavby „Diaľnica D1 Mengusovce – Jánovce“, žiadny vplyv. Okrem toho samotná kolaudácia objektu, ktorá stojí na vyvlastnenom pozemku nemá žiadny vplyv na preskúmovacie konanie podľa správneho súdneho poriadku, pretože predmetom preskúmania je právoplatné rozhodnutie o vyvlastnení a podanie samotnej žaloby nebráni kolaudácii stavby v stavebnom konaní, pre ktorú boli pozemky vyvlastnené...»*.

7. Rozsudok krajského súdu sťažovateľ napadol kasačnou sťažnosťou podľa prvej hlavy piatej časti zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj „SSP“).

8. Najvyšší súd kasačnú sťažnosť rozsudkom z 21. februára 2018 v konaní sp. zn. 3 Sžk 9/2016 zamietol. V rozsudku zdôraznil, že *„v podanej kasačnej sťažnosti sťažovateľ len zotrval na skutočnostiach a dôvodoch, ktoré uviedol v podanej žalobe a v odvolaní voči prvostupňovému administratívnomu rozhodnutiu. Neuvedol žiadne konkrétne dôvody, na základe ktorých považuje rozhodnutie krajského súdu za nezákonné, ale len všeobecne poukázal na to, že vydaný rozsudok krajského súdu je porušením ústavnoprávne a medzinárodnoprávne garantovaných základných princípov materiálneho právneho štátu... Kasačný súd nemôže na základe podanej kasačnej sťažnosti preskúmať konkrétne dôvody, na základe ktorých dospel sťažovateľ k záveru, že predmetné rozhodnutie krajského súdu je nezákonné, keďže v nej žiadne konkrétne dôvody neuvedol. Právne zastúpenie je preto v konaní o kasačnej sťažnosti povinné, aby kvalifikovaný právny zástupca v kasačnej sťažnosti uviedol právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uviesť v čom konkrétne spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, prípadne ak namieta iné vady, má uviesť vady zmätočnosti rozhodnutia krajského súdu, vady nedostatočne zisteného*

skutkového stavu, prípadne ako konkrétne bolo porušené právo na spravodlivý proces, nestačí totiž len všeobecne tvrdiť, že právo na spravodlivý proces bolo porušené. Kasačný súd môže v tomto prejednávacom prípade len všeobecne posúdiť zákonnosť napadnutého administratívneho rozhodnutia, či rozhodnutie o vyvlastnení bolo vydané v súlade so zákonom a či sa v administratívnom konaní nevyskytli vady, na ktoré by mal správny súd prihliadať z úradnej povinnosti.“.

9. Následne najvyšší súd zrekapituloval podstatné skutkové a právne okolnosti, ktoré tvorili základ pre rozhodnutie o vyvlastnení. Poukázal na fakt, že sa sťažovateľ „napriek účinne doručenému oznámeniu o začatí vyvlastňovacieho konania a nariadení ústneho pojednávania na deň 18.03.2015, tohto nezúčastnil a do dňa konania ústneho pojednávania žiadne konkrétne námietky proti vyvlastňovaciemu konaniu na správnom orgáne neuplatnil. Ak by ja žalobca nejaké námietky v podanej kasačnej sťažnosti proti predmetnému administratívnomu rozhodnutiu uplatnil, správny súd by na nich nemohol prihliadnúť, keďže ich neuplatnil v zákonom stanovenej lehote podľa § 113 ods. 3 zákona č. 50/1976 Zb., teda do dňa konania ústneho pojednávania. Na možnosť neprihliadať na neskoršie uplatnené námietky bol žalobca výslovne upozornený v oznámení o začatí vyvlastňovacieho konania a nariadenie ústneho pojednávania..., ktoré bolo žalobcovi doručené dňa 20.02.2015, čo potvrdil žalobca svojím podpisom na doručení... Kasačný súd zistil, že kasačná sťažnosť žalobcu neobsahuje žiadne právne relevantné námietky, ktoré by mohli ovplyvniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.“.

10. V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ uvádza, že „dôvod podania tejto ústavnej sťažnosti... vidí v tom, že protiprávnym konaním príslušných štátnych orgánov... došlo k porušeniu ústavou garantovaných práv sťažovateľa, pretože správne orgány vo vyvlastňovacom konaní nedôsledne skúmali všetky ústavou dané podmienky vyvlastnenia v čl. 20 ods. 4 Ústavy SR, a taktiež určenie finančnej náhrady za vyvlastnenú nehnuteľnosť považuje sťažovateľa za nespravodlivú v súvislosti so skutočnou hodnotou, čím došlo na strane správnych orgánov k porušeniu zákona a čl. 20 ods. 1 Ústavy SR. Podľa sťažovateľa nie je pravdou, že by voči rozhodnutiu o vyvlastnení nepodal námietky, sťažovateľa sa sústavne dožadoval nápravy. Sťažovateľ má za to, že nie je možné považovať

podpísanie doručky za riadne oboznámenie sa a predovšetkým správne porozumenie obsahu doručenej listiny, preto aj keď bolo oznámenie o začatí vyvlastňovacieho konania a nariadenie ústneho pojednávania... doručené sťažovateľovi dňa 20.02.2015, čo potvrdil podpisom doručky, neznamená to plného porozumenie sťažovateľa s obsahom doručenej listiny. Nezúčastnenie sa uvedeného ústneho pojednávania svedčí o opaku, že sťažovateľ bez jeho zavinenia nesprávne interpretoval obsah listiny. Považujeme za nespravodlivé a neústavné, keď občanovi Slovenskej republiky – dôchodcovi po nesprávnom pochopení obsahu tak dôležitého oznámenia týkajúceho sa vyvlastnenia jeho majetku, nie je v následnom konaní o dožadovaní nápravy poskytnutá možnosť reálnej nápravy, nakoľko na neskoršie námietky sa zo zákona neprihliada. V tejto súvislosti nebola umožnená sťažovateľovi ani možnosť kvalifikovaného súdneho prieskumu zákonnosti a ústavnosti vyvlastňovacieho konania. Záverom poukazujeme na skutočnosť, že finančná náhrada za vyvlastnenú nehnuteľnosť stanovená znaleckými posudkami... nebola sťažovateľovi doposiaľ vyplatená, čím občan Slovenskej republiky z dôvodu verejného záujmu prišiel o nehnuteľnosť bez primeraného odškodnenia.“

11. V závere sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vo veci samej takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľa – ██████████, bytom: ██████████ ██████████, občan Slovenskej republiky, zaručené čl. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 20 ods. 4, čl. 46 ods. 1, Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 od.s 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozhodnutím Okresného úradu Prešov, odbor výstavby a bytovej politiky č. OU-PO-OVBP2-2015/10023/41171/ŠSS-TL zo dňa 12.04.2015, rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave sp. zn.: 1S/188/2015-28 zo dňa 14. júla 2016 a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 3Sžk/9/2016 zo dňa 21.02.2018, porušené boli.

2. Zrušuje sa rozhodnutie Okresného úradu Prešov, odbor výstavby a bytovej politiky č. OU-PO-OVBP2-2015/10023/41171/ŠSS-TL zo dňa 12.04.2015, rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn.: 1S/188/2015-28 zo dňa 14. júla 2016 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 3Sžk/9/2016 zo dňa 21.02.2018 a vec sa vracia Okresnému úradu Prešov, odbor výstavby a bytovej politiky na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie podľa ustálenej rozhodovacej praxe a úvahy Ústavného súdu Slovenskej republiky

4. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa: JUDr. Marián Ševčík, CSc., advokát, Nezábudková 22, 821 01 Bratislava, [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], pozostávajúca:

a, 2x režijný paušál = 9,21 eur ... $9,21 \times 2 = 18,42$ eur

b, 2x právny úkon = 153,50 eur ... $153,50 \times 2 = 307$ eur

Celkovo trovy právneho zastúpenia: 325,42 eur.“

II.

12. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

14. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Pokiaľ ide o namietané rozhodnutie okresného úradu č. OU-PO-OVBP2-2015/10023/41171/ŠSS-TL z 13. apríla 2015, ústavný súd odkazuje na princíp subsidiarity, ktorý je jedným zo základných pojmových znakov právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a z ktorého vyplýva, že ústavný súd môže poskytovať ochranu základným právam alebo slobodám, alebo ľudským právam a základným slobodám vyplývajúcim z medzinárodnej zmluvy, len ak ochranu týmto právam a slobodám neposkytuje „iný súd“. V opačnom prípade je v kompetencii „iného“ súdu poskytnúť požadovanú ochranu.

16. Rozhodnutie okresného úradu o vyvlastnení je rozhodnutím vydaným v správnom (vyvlastňovacom) konaní v prvom stupni. Právna úprava [§ 140 stavebného zákona v spojení s § 53 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov] umožňovala sťažovateľovi ako účastníkovi konania podať proti takémuto rozhodnutiu odvolanie ako riadny opravný prostriedok v správnom konaní (čo sťažovateľ aj využil). V prípade, ak s prieskumom prvostupňového rozhodnutia v správnom konaní sťažovateľ nebol spokojný, mal právo obrátiť sa na krajský súd podľa v tom čase účinného Občianskeho súdneho poriadku tzv. správnu žalobou. Aj toto svoje právo využil.

17. Z rekapitulácie prostriedkov právnej ochrany, ktoré sťažovateľ využil na to, aby zvrátil výsledok prvostupňového rozhodovania okresného úradu, vyplýva, že ochranu jeho základným právam a slobodám poskytovali druhostupňový správny orgán (ministerstvo), ako aj krajský súd v konaní o jeho žalobe. Tieto skutočnosti v spojení s limitmi právomoci ústavného súdu plynúcimi z čl. 127 ods. 1 ústavy („iný súd“) vylučujú právomoc ústavného súdu na konanie a rozhodovanie o tej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ navrhoval vysloviť porušenie označených práv (a článkov ústavy) prvostupňovým rozhodnutím okresného úradu o vyvlastnení.

18. Pokiaľ ide o sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu č. k. 1 S 188/2015-28 zo 14. júla 2016, ani v tejto časti sťažnosti nie sú pochybnosti o nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie a rozhodnutie o nej prima facie márne.

19. Sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol jeho doručením účastníkom konania právoplatnosť (§ 145 ods. 1 SSP), pretože správne súdnictvo je po nadobudnutí účinnosti Správneho súdneho poriadku (1. júla 2016) budované na báze jednoinštančnosti. Proti rozhodnutiam krajských súdov v správnom súdnictve už preto zásadne nie je odvolanie ako riadny opravný prostriedok prípustné.

20. Na strane druhej, proti napadnutému rozsudku krajského súdu bola podľa § 439 ods. 1 SSP prípustná kasačná sťažnosť. Kasačnú sťažnosť [vzhľadom na to, že smeruje proti právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (§ 438 ods. 1 SSP)] možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon spôsobom, ktorý Správny súdny poriadok taxatívne vymedzuje v § 440 ods. 1 písm. a) až j).

21. V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ uvádza, že svoju kasačnú sťažnosť založil na dôvodoch podľa § 440 ods. 1 písm. f), g) a h) SSP. Tvrdil teda nesprávny procesný postup krajského súdu, ktorým tento mal znemožniť sťažovateľovi uskutočňovanie jemu patriacich procesných práv v miere porušujúcej jeho právo na spravodlivý proces, nesprávne právne posúdenie a veci a napokon odklon od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu. Definovanými dôvodmi bol kasačný súd viazaný (§ 453 ods. 1 SSP), a keďže o kasačnej sťažnosti rozhodol meritórne (rozsudkom ju zamietol), možno uzavrieť, že sťažovateľovým právam, ktorých porušenie krajským súdom v sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy namieta, bola najvyšším súdom ako súdom kasačným poskytnutá ochrana spôsobom, ktorý je vyjadrený v princípe subsidiarity právomoci ústavného súdu plynúcom z čl. 127 ods. 1 ústavy. Preto ústavný súd nemá právomoc na prerokovanie a rozhodnutie sťažnosti sťažovateľa ani v časti namietajúcej porušenie jeho označených práv rozsudkom krajského súdu č. k. 1 S 188/2015-28 zo 14. júla 2016.

22. Pokiaľ ide o časť sťažnosti atakujúcu rozsudok najvyššieho súdu ako súdu kasačného, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej za zjavne neopodstatnenú možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody,

reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011).

23. Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti navrhol vysloviť okrem iného porušenie čl. 1 a čl. 12 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu.

24. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

25. Podľa čl. 1 ods. 2 ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

26. Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

27. Zmyslom a účelom právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je poskytovanie účinnej ochrany tam uvedeným základným právam a slobodám fyzických osôb a právnických osôb. Primárne teda v konaní o tzv. individuálnych ústavných sťažnostiach nejde o konštatovanie ústavne relevantných pochybení orgánov verejnej moci spätých s porušením konkrétneho článku ústavy. Prirodzene, ak ústavný súd má poskytovať ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa, nevyhnutne musí autoritatívne výrokom svojho rozhodnutia označiť ústavný článok garantujúci konkrétne základné právo alebo slobodu, ktoré bolo porušené, a tým súčasne rozhodnúť o rozpore konania orgánu verejnej moci s predmetným ústavným článkom. Nemožno však o každom článku ústavy povedať, že by priamo priznával určité základné právo alebo slobodu adresátovi výkonu verejnej moci (III. ÚS 483/2012).

28. Článok 1 ods. 1 ústavy má charakter všeobecného ústavného princípu, ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy (napr. IV. ÚS 70/2011), a neformuluje tak žiadne základné právo ani slobodu účastníka konania, preto ústavný súd nemôže v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vysloviť porušenie tohto ustanovenia ústavy (napr. III. ÚS 119/2011).

29. Aj pokiaľ ide o čl. 1 ods. 2 ústavy, ústavný súd už konštatoval, že tento článok ústavy neformuluje žiadne základné právo ani slobodu účastníka konania a nemožno ho samostatne aplikovať (a teda ani namietať ich porušenie) v konaní o porušení individuálnych základných práv a slobôd fyzických osôb alebo právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (m. m. II. ÚS 81/02, III. ÚS 116/2011, IV. ÚS 11/2014).

30. O čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy ústavný súd stabilne judikuje, že tieto ustanovenia súhrne vyjadrujú podstatu základných práv a sú to ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov. Vzhľadom na tieto znaky nemôžu byť zásadne priamo aplikovateľné v individuálnych záležitostiach (I. ÚS 59/97, II. ÚS 85/07). Aplikácia čl. 12 ods. 1 ústavy sa v individuálnych sťažnostiach zásadne viaže na vyslovenie porušenia individuálne určeného základného práva alebo slobody sťažovateľa, a preto požiadavka na vyslovenie jeho porušenia v prípade, ak nie je porušené niektoré základné právo sťažovateľa, je zjavne neopodstatnená.

31. Vzhľadom na rekapitulované, stabilne judikované vlastné postoje k aplikácii čl. 1 a čl. 12 ods. 1 ústavy v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti sťažovateľa v časti, ktorou namietal porušenie čl. 1 a čl. 12 ods. 1 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu z 21. februára 2018 v konaní sp. zn. 3 Sžk 9/2016.

32. Sťažovateľ ďalej namietol porušenie základného práva na súdnu ochranu i práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím najvyššieho súdu v konaní o kasačnej sťažnosti sťažovateľa podanej proti rozsudku krajského súdu.

33. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

34. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

35. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

36. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07). Uvedený záver platí aj vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 36 ods. 1 listiny, a to vzhľadom na zásadnú totožnosť dikcie s čl. 46 ods. 1 ústavy.

37. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

38. Odôvodnenie sťažovateľovej sťažnosti je pomerne všeobecne koncipované. Možno v ňom však identifikovať kritiku, podľa ktorej *„nie je pravdou, že by voči rozhodnutiu o vyvlastnení nepodal námietky“*. K tomu ústavný súd uvádza, že krajský súd, ako aj najvyšší súd po preskúmaní administratívneho spisu dospeli k jednoznačnému záveru, že napriek upovedomeniu o začatí vyvlastňovacieho konania a o nariadení ústneho pojednávania a napriek poučeniu o uplatnení zásady koncentrácie vo vyvlastňovacom konaní podľa § 113 ods. 3 stavebného zákona sťažovateľ sa ústneho pojednávania nezúčastnil a žiadne námietky v stanovenom termíne nepredniesol. Tieto skutočnosti

ústavný súd nepovažuje za sporné, pretože ich nerozporuje ani samotný sťažovateľ. Nadväzne však sťažovateľ hodnotí ako „*nespravodlivé a neústavné, keď občanovi... – dôchodcovi po nesprávnom pochopení obsahu tak dôležitého oznámenia týkajúceho sa vyvlastnenia jeho majetku, nie je v následnom konaní o dožadovaní nápravy poskytnutá možnosť reálnej nápravy, nakoľko na neskoršie námietky sa zo zákona neprihliada*“. Túto obranu sťažovateľa ústavný súd hodnotí ako nedôvodnú.

39. Koncentrácia správneho (vyvlastňovacieho) konania predstavuje štandardný právny inštitút v aplikačných procesoch týkajúcich sa realizácie stavieb (stavebné konanie, kolaudačné konanie, vyvlastňovacie konanie a ďalšie). Tento právny nástroj nepochybne limituje procesný priestor pre účastníkov uvedených konaní pri uplatňovaní ich práv a právom chránených záujmov. Tvorí však súčasť medzí (čl. 51 ods. 1 ústavy) zákonnej právnej regulácie vykonávajúcej základné právo na inú právnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy. Akokoľvek sa teda uplatnenie zásady koncentrácie v spornom vyvlastňovacom konaní javí sťažovateľovi ako prísne, niet pochyb, že sa opiera o náležitý zákonný i ústavný základ.

40. V okolnostiach predmetného vyvlastňovacieho konania taktiež nie je sporným, že si okresný úrad splnil všetky preventívne procesné povinnosti (upovedomenie, poučenie), ktoré predstavujú nevyhnutnú podmienku pre následné plnohodnotné uplatnenie zásady koncentrácie. Nespokojnosť sťažovateľa vyjadrená v tvrdení, podľa ktorého doručenie zásielky okresného úradu „*neznamená... plné porozumenie... s obsahom doručenej listiny*“, nemôže slúžiť ako základ pre zvýhodnenie sťažovateľa v podobe procesného postupu ignorujúceho pravidlo o koncentrácii konania. Sťažovateľ nebol ničím obmedzený v zaobstaraní kvalifikovanej právnej pomoci tak, aby mu prostredníctvom osoby znalejšť práva bol obsah doručených zásielok náležite objasnený. Preto jeho argumentáciu ústavný súd nemôže vyhodnotiť v prospech prijatia sťažnosti na ďalšie konanie.

41. Navyše, a to považuje ústavný súd za potrebné dodať v nadväznosti na skutočnosť, že petitom sťažnosti je ako zásah do označených práv sťažovateľa identifikované rozhodnutie kasačného súdu, predmet konania v správnom súdnictve nemožno stotožniť s predmetom správneho konania, ktorého postup a rozhodnutie správny

súd preskúmava. Predmetom konania o tzv. správnej žalobe je kontrola zákonnosti výkonu verejnej správy, prostredníctvom ktorej sa naplňa hlavný cieľ správneho súdnictva, a to ochrana subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy (pozri aj III. ÚS 502/2015). Aj z tohto dôvodu nie je možné vyhodnotiť námietku sťažovateľa o jeho nedostatočnom chápaní významu koncentrácie vyvlastňovacieho konania v prospech prijatia sťažnosti v časti namietajúcej rozsudok kasačného súdu na ďalšie konanie.

42. Ani sťažovateľom tvrdený fakt o nevyplatení primeranej náhrady za vyvlastnenie formou zriadenia vecného bremena nie je dôvodom na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie. Zriadenie vecného bremena a priznanie primeranej náhrady boli realizované rozhodnutím, ktoré je vo výroku o priznaní primeranej náhrady exekučným titulom. Ak teda sťažovateľ pociťuje poškodenie na základných právach tým, že mu dosiaľ rozhodnutím priznaná primeraná náhrada vyplatená nebola, je oprávnený sa jej vyplatenia domáhať v exekučnom konaní. Nevyplatenie primeranej náhrady však nemožno pripísať na vrub samotnému rozhodnutiu o vyvlastnení a rovnako ani právna úprava nepodmieňuje zákonnú či ústavnú kvalitu rozhodnutia o vyvlastnení včasným a riadnym vyplatením ním priznanej primeranej náhrady.

43. V závere k tejto časti odôvodnenia svojho uznesenia ústavný súd uvádza, že sťažovateľ k sťažnosti nedoplnil vlastné podania, ktorými inicioval súdny prieskum rozhodnutí okresného úradu a ministerstva o vyvlastnení. Preto ústavný súd pri ustáľovaní dôvodov týchto podaní vychádzal z naratívnych častí rozsudku krajského súdu a rozsudku najvyššieho súdu. Prieskum odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu nesignalizuje prípadný záver o nevysporiadaní sa s ťažiskovými a pre danú vec podstatnými dôvodmi kasačnej sťažnosti, ktorými je kasačný súd viazaný (§ 453 ods. 1 SSP), ba ani záver o svojvôli najvyššieho súdu pri právnom posúdení sťažovateľom formulovaných dôvodov kasačnej sťažnosti. Najvyšší súd sa v potrebnom rozsahu zameril na prieskum napadnutého rozsudku krajského súdu, pričom vzal na zreteľ zákonné požiadavky na kvalitu vyvlastňovacieho konania, ako aj dôvody prostriedkov nápravy využitých sťažovateľom. V tomto svetle obsah sťažnosti a jej príloh neposkytujú žiaden základ pre záver o dôvodnosti sťažovateľovej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v časti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny) a práva

na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) rozsudkom najvyššieho súdu z 21. februára 2018 v konaní sp. zn. 3 Sžk 9/2016. Aj v tejto časti preto ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

44. Napokon sťažovateľ v petite sťažnosti navrhol vysloviť aj porušenie jeho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy.

45. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok...

46. Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

47. Základné právo vlastníť majetok je právom hmotnej povahy.

48. Ústavný súd poznamenáva, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavno-procesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Keďže ústavný súd sťažnosť v časti pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, odmietnutie ďalšej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy rozsudkom kasačného súdu, je nevyhnutným dôsledkom vyplývajúcim zo vzájomného vzťahu medzi právami hmotno-právneho charakteru a ústavno-procesnými princípmi z perspektívy ich možného porušenia.

49. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutých rozhodnutí okresného úradu, krajského súdu a najvyššieho súdu, návrhom na priznanie finančného zadosťučinenia či návrhom na priznanie náhrady trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júla 2018